

PÓR BERTALAN (1880-1964)**Erdei út, 1911**

Olaj, vászon, 73,5x60,5 cm

Jelezve balra lent: Pór 1911.

Kezdő ár: 7 500 000 Ft / 24 590 EUR

Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft**Estimated value: 45 902 – 59 016 EUR****KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:**

- A Nyolcak centenáriumi kiállítás. Janus Pannonius Múzeum, Modern Magyar Képtár, Pécs, 2010. december 10. – 2011. március 27. katalógus: 341.
- Best of Mű-Terem. Virág Judit Galéria, Budapest, 2007. 90. oldal

KIÁLLÍTVA:

- A Nyolcak centenáriumi kiállítás. Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011. katalógus nélkül
- Pór Bertalan gyűjteményes kiállítása, Könyves Kálmán Szalon, 1911. 17. tétel

REPRODUKÁLVA:

- Modern magyar festészet 1892-1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003. 732. kép

Pór Bertalan: Árnyas folyópart, 1909 magántulajdon

Az 1900-as évek elején francia és magyar festőtársaitól eltérően sem az akt, sem a csendélet nem keltette fel Pór Bertalan érdeklődését. Figyelmét kezdetektől fogva a portrék és a tájképek kötötték le. Korai arcképein még mély-barna és vörösben játszó árnyalatok a jellemzők, melyek elsősorban Rembrandt festészetét idézik. A Nyolcak tagjaitól eltérően az 1905-1910 közötti időszakban egyáltalán nem tartózkodott Párizsban. Két éves ottlét után 1903-ban visszatért Magyarországra. Stílusában így nem az új francia jelenségek közvetlen hatása hozza meg a változást, hanem Berény Róbert friss, energikus személyisége, valamint könnyed, a fauve-ok által „megfertőzött” modora. A fiatal művésszel Pór hosszabb tanulmányutat tett 1907-ben Itáliában. Két hónap alatt bebarangolták az egész félszigetet, ahol Pór Bertalanra elsősorban Giotto művészete gyakorolt nagy hatást. A hosszú tanulmányút azonban minden bizonnyal felszabadítóan hatott festészetére, mert a festő 1908-tól készült tájképein – mind ecsetkezelésben, mind színhasználatban – Berény és a fauve-ok erős hatása fedezhető fel.

Az 1909 és 1911 körül készült tájképeivel Pór először, 1911-ben a Könyves Kálmán Szalonban rendezett egyéni kiállításán állt a nagyközönség elé. *„A későbbi évekből néhány színesebb arckép és sok-sok szép tájkép, felvidéki erdőrészlet van itt, köztük egynéhány igazán elsőrangú erővel és színesen, meglátott munka.”* – írja Femes Beck Vilmos a tárlat kapcsán a Nyugatban. A kiállítás katalógusának tanúsága szerint a festő több mint harminc ilyen tájképe szerepelt, mely egyértelműen jelezte a műfaj jelentőségét akkori művészetében. Sajnálatos tény, hogy a tárlaton szereplő *Vágyódás tiszta szerelemre* című képe körül kirobbant botrány miatt a sajtó keveset foglalkozott ezekkel a tájképekkel. Az azonban mindenképpen Pór előnyére vált, hogy a vita koncentráltan terelte a közönség figyelmét mind a festőre, mind a Nyolcak újszerű piktúrájára, és az abban rejlő értékek felfedezésére: *„Bizony sok gyönyörűségtől elesnek Önök, mikor ennyire közömbösen haladnak el a különködésnek tetsző képek előtt. Az új megértések gyönyörűségeitől, ami mégis csak a legintenzívebbje s leg-önökhöz-méltóbbja volna a művelzetnek. A művészet nem állhat meg egy szakában az Önök kedvéért, talán azon legegyszerűbb ok miatt sem, hogy amíg a gyerek fülének édes gyönyörűség a prím meg a szekund összecsengése, addig az émelgősség bántó és kelletlen érzését kelti bennem s szükségét érzem a diszsonanciáknak. Új emberek jönnek, akikben az első tapogatózások idejével elraktározódnak a régi értékek, s akik kegyeletlenül taposnak rájuk, hogy felibök állván hirdessék a maguk ígét.... S Pór Bertalantól higgyék el, bizalommal várhatják az új ígét.”* – olvasható ugyancsak a Nyugatban Tersánszky Józsi Jenő tollából.

Pór zömében Kassa környékén és a Szepességben festett alkotásain a *„fellazított színfoltok kékbén-sárgában-zöldben vibrálnak a vásznon. A mű szerkezeti felépítése, a tájrészlet kivágata, az oldott festőiség Cézanne tájkompozícióira és a fauve mesterek ecsetkezelésére egyaránt utalnak”* – összegzi Passuth Kritszina Pór tájképeinek jelentőségét. Feszés kompozícióit azonban nem a vadak dekoratív szemlélete határozza meg, sokkal inkább a kép belső szerkezetének festői eszközökkel történő megragadása jellemzi. Jelen képünk is e törekvés kivételesen szép példája. Az egymásra rétegződő színfoltok éles kontrasztja, valamint az árnyas út motívumának ékszerű alakzata a Póra jellemző markáns, dinamikus festői összhatást eredményez. Ez az erőteljes piktúra a Nyolcak egyik legjelentősebb tájképfestőjévé avatja Pór személyét, s a műfaj egyik üde, friss példájává az itt bemutatott darabot. Nem véletlen, hogy az *Erdei út* a 2010-ben megrendezett centenáriumi kiállítás tájképeinek egyik reprezentáns alkotása lehetett.

Kaszás Gábor

